

P O R I N P A L O vuonna 1852.

(lauantaina 22.5.1852)

Helvi Bragge

Henkilöt:

Sepän vaimo	Liisa Ahjo
Suutarin vaimo	Kaisa Lestinen
Suutarin lapsi	Pietari Lestinen
Kirjansitojan vaimo	Katri Nahkanen
Kirjansitojan lapsi	Riikka Nahkanen
Lasimestarin vaimo	Mataleena Lyijy
Lasimestarin lapsi	Alarik Lyijy
Vaununtekijän vaimo	Biritta Kuomu
Vaununtekijän lapsi	Siiri Kuomu
Hatuntekijän vaimo	Työne Lierinen
Hatuntekijän lapsi	Vappu Lierinen
Poliisi	Pekka Patukka
Sammuttaja	Lauri Sivula
Renki	Kyösti Niittyä

Tapatumapaikka Kokemäenjoen rannalla aamulla palon jälkeen

- Liisa: Voi tätä surkeutta . Siinä paloi kaunis kaupunkimme ja asumuksemme. Miten tästä nyt eteen päin ?
- Kaisa: Vaikealta tuntuu alkaa elämä tyhjästä.(näyttää vaatemyt-tyään) Tässä vaatemytyssä on kaikki, mitä sain pelas-tettua. Se ei ole paljon, se.
- Pietari: Äiti, minä sain siepattua mukaani isän työvälineitä ja nahkakäärön. Pikilankaa, puunauloja, naskalit ja muita välineitä on tässä pussissa ja nahkakäärö on tässä.
- Kaisa: Siunattu lapsi . Niillä pääsee isä työn alkuun.
- Katri: Monen monta kirjaa kirjansitoja-miehelläni oli sidotta-vana. Sinne jäivät tulensaaliiksi kaikki, kaikki. Voi meitä .
- Riikka: Pelastuimmehan sentään itse, vaikka omaisuus paloi.
- Katri: Niin lapsi-kulta. Siitähän pitäisi kiittää, kun vain jaksaisi.
- Mataleena: Tulen mukana sulivat kaikki valmiit lasityöt mieheni työpajassa. Sinne meni kaikki, niin verstaas kuin asumus.
- Alarik: Minun on nälkä. Milloin syödään ?
- Mataleena: Voi tuota lasta. Mistä tähän hätään ruokaa saisi ? Hyvä kun henkiriipu säästy.
- Biritta: Voi minua houkkaa. Miksi en käynyt kokemaan jotain talostamme. Miksi menin tallin ylisiltä hakemaan heiniä? Oli kuin järki olisi kadonnut päästäni. Jotakin olisin ehtinyt ottaa mukaani.
- Siiri: Onhan meillä sentään vaatteet päällä, äiti. Emmekä ole yksin, meitä samaosaisia on paljon.

- Tyyne: Miehelläni, hattumaakarilla, oli monta tilaushattua tekeillä. Sinne ne jäivät verstaaseen. Eivät saa tilaajat hattujaan, eivät saa.
- Vappu: Tuskinpa kenelläkään on aikaa ajatella hattuja ja muita vaatteita. Jokaisella on mielessä nyt tulen vallan voittaminen.
- Pekka: Täällä ollaankin joen rannalla turvassa. Tulen valta alkaa jo laantua.
- Liisa: Paljonko kello on? Ajan kulukin on sekoittunut.
- Pekka: Näyttää olevan neljä. Kuulin jonkun kertovan, että eräät kaupunkimme vallasnaiset ovat alkaneet puuhata ruokaa sammuttajille ja kodittomiksi jääneille kaupunkilaisille.
- Alarik: Hih-hei. Sitten saadaan mekin ruokaa. Minulla onkin kiiljuva nälkä.
- Katri: Nyt on sunnuntai-aamu, sitä ei todellakaan uskoisi.
- Biritta: Ei kutsu kirkonkellot jumalanpalvelukseen, ei kutsu. Kirkko paloi muiden rakennusten mukana.
- Mataleena: Olisi pitänyt kirkon alttarin äärellä olla sellainen voimallinen rukoilija kuin kuulemma oli silloin vuonna 1801 sattuneessa Porin palossa. Silloin evankelisti Anna Lagerblad rukoi kirkossa, eikä häntä saatu sieltä millään pois. Tulen voimakin asettui ja kirkko säästyi. Me taidamme olla heikkoja rukoilijoita.
- Renki: Mene ja tiedä, ihmisen rukouksen voimasta. -- Eipä tuota olisi uskonnut, kun lauantaina Eenok-rengin kanssa kuljimme kauppias Rosenlewin talon ohitse ja näimme savun työntyvän talon katolta, että siitä tällainen roihu tulisi. Annoimme heti tiedon talon väelle ja kiipesimme talon katolle sammuttamaan.
- Mataleena: Talon pakarissa oli aamulla leivottu. Uuni oli ollut hyvin kuuma. Oli tietysti pyhäksi leivottu.
- Tyyne: Kukapa sitä kylmässä uunissa mitään voikaan paistaa. Kuumaksihan se täytyy lämmittää, sen tietää jokainen.
- Renki: Tuli oli kytenyt koko päivän katon täytteissä, mutta iltapäivällä kello kolmen jälkeen se näyttäytyi jo näkyvinä liekkeinä. Vaikka apteekista tuli lisäväkeä sammutustöihin, mikään ei enää auttanut. Palokuntakin oli voimaton, tulen valta oli mahtava.
- Pietari: Minäkin näin, kun Rosenlewin asuintalo loimotti liekkien vallassa. Kipinät vain sinkoillivat joka puolelle.
- Pekka: Jos tuuli olisi pysynyt heikkona, ei tulen valta olisi päässyt niin suureksi, mutta läntinen tuuli voimistui suoranaiseksi myrskyksi.
- Alarik: Minäkin näin, kun kipinät sinkoillivat pärekatoille ja kekäleet putoilivat alas. Oli se komeata katsella, kun tuli loimusi. Voisikohan niissä talojen hiilloksissa paistaa nauriita?
- Mataleena: Voi tuota poikaa. Antakaat nyt anteeksi, herra poliisi, ymmärtämättömän lapsen puhetta.
- Pekka: Vaikuttava näky se kieltämättä oli. Tuli ikäänkuin juoksi katolta toiselle. Ei siinä palomiehet pystyneet tekemään juuri mitään muuta, kuin kiiruhtamaan pois tulen alta.

- Lauri: Sinne jäi kotini tulen saaliiksi. En mitään saanut pelastettua. Tulen syttyessä lähdin palomiesten mukaan luullen, ettei tuli leviäisi toiselle puolelle kaupunkia, mutta tuulen suunta kääntyiikin itäiseksi. Kun menin kotiani katsomaan, tämä roikhusi jo täydellä liekillä. Ei mitään, ei mitään jäänyt. Tyhjäät kädet vain on ja paha mieli. En tiedä edes perheestäni mitään. Lienevätkö pelastuneet.
- Pekka: Kyllä he ovat jossain suojassa. Ihmishenkien menetys on onneksi ollut vähäinen, vain eräs nainen ja mies ovat menehtyneet. Sairauskohtauksen saaminen oli naisäkin kuollinsyy. Perheenne löytyy vielä ihan varmasti.
- Renki: Tästä palosta tuli Porin kaupungille suuri tuho. Jotkut kauppiaat ehtivät tosin pelastaa kauppatavaroitaan, mutta joiltakin paloi kaikki, jopa laivojen puutavara.
- Tyyne: Mistä saamme katon päämme päälle? Emmehän voi taivassalla asua.
- Pekka: Monilla on sukulaisia tai tuttavita lähiympäristössä. Väliaikaisesti siitä voi asua sukulaistem ja tuttavien luona. Kait siitä suojaa saa siellä ja täällä tulelta säästyneissä pytingeissä.
- Lauri: Joen pohjoispuolelle tuli ei päässyt tekemään tuhojaan. Lankku- ja lautavarasto on säilynyt tulelta. Ehkä joen tuolta puolel löytyy väliaikainen asuintokin.
- Pekka: Kuulin rovasti Hellenin sanovan, että perustetaan avunantokomitea, joka jakaa apua vaikeimpaan asemaan joutuneille.
- Renki: Kait siitä valtiovaltakim avustaa meitä hätään joutuneita.
- Kaisa: Meillä ei ole oikein hyviä tuttuja eikä lähiomaisiakaan näillä tiemoilla. Kait siitä pitää lähteä Vähänrauman hiekkakuopilta etsimään väliaikaista asuntoa. Sinne vaan hiekkarinteeseen kuoppa, jossa olla ja asua. Kait siitä jostakin laudampätkiä löytää seiniksi ja katoksi. Paha siitä on muiden nurkkiin lähteä morkoilemaan.
- Pekka: Nämä ensimmäiset päivät palon jälkeen ovat vaikeimmat. Mutta kun viranomaiset saavat selvitettyä vahingot, tulee varmasti myös apua. Onhan vahinko tavallaan yhteinen vaikka monilla henkilökohtaiset, taloudelliset tappiot ovat suuret.
- Lauri: Vaikea siitä on ajatella elämää eteenpäin, kun pitää tyhjästä alkaa. Tyhjästä on paha nyhjästä.
- Renki: Ajatelkaa. Oli lauantai-iltapäivä ja rauha alkamassa, ihmiset lopettelivat töitään, kun me Eenokki-rengin kanssa kuljimme kotiin. Kohta olisivat iltakellot soitaneet pyhärauhan alkaneeksi. Mutta -- yht'äkkiä oli sunnuntairauha poissa. Näin vähän siitä ihminen tietää elämänsä hetkistä ja tulevista päiviästä.
- Liisa: Emme pitkään aikaan saa kokoontua Herran huoneeseen. -- Nyt on sunnuntaiamu. Vaikka mieleme on raskas ja tuleva elämä hämärän peitossa, emmekö silti voisi veisata väirttä. Sydäntä puristaa ja mieltä kalvaa tuska. Ehkäpä väirsi helpottaisi ja vaimentaisi ajatuksen synkeyttä.

Katri: Sama ajatus on ollut minunkin mielessäni. Virsi lohduttaa ja vahvistaa uskoamme uuteen elämään.

Laulavat virrestä 330: 1. ja 5. säkeistön:

Jumalan haltuum anna sun ties ja tarpeesi
ja etehensä kanna sun surus murheesi.
Hän joka sinut loi, elämän sulle soi
sun tarpees kaikki tietää, sua auttaa, tahtoo voi.

Kun joudut epäilyksiin sun murhepäivinä
niin turvaa Herraas yksin kaikessa hädässä.
Kaikissa vaaroissa hän ompii suojana
Hänelle kiitos olkoon armensa avusta.

Jatettu Opetuspäällikkö Viljo Pihlakorvalla
v. 1992.